

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

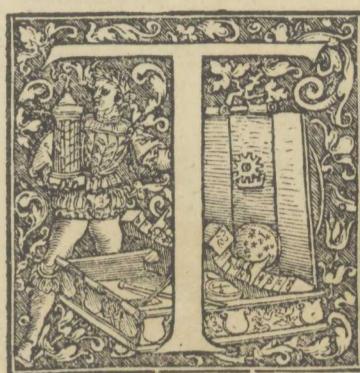
Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

ASTRONOMICVM

ENVNCTIATVM VICESIMVM SEXTVM

Argumentis Solari & Lunari medijs, ad mediae coniunctionis & oppositionis tempus habitis, veræ quoq; coniunctionis vel oppositionis terminos, id est, horas & minutadisquirere.

Emporibus Argumentisq; medijs inventis per enunciata ante dicta, vera eadem nunc indagatur. Princípio Lunæ Argumentum medium in linea huius figuræ, scz E F, Signū vero argumenti tam dextra quam leua obuium require. Illud autem dextro in latere offendes argumento & Signis minore existente, inter numeros eiusmodi. 1. 2. 3. 4. 5. 6. In sinistro autem, si argumento & Sig: maius sit, reperies cum numeris signatum talibus VII. VIII. IX. X. XI. XII. Argumento Lunæ in dextra ascendendo in Ziffris. 1. 2. 3. 4. 5. 6. accepto, tum Solis argumentum, vel in modico circulo centrum propè, vel insignis quæ in interna limbi parte Ziffris 1. 2. 3. 4. &c. iuxta C literam inchoantur, descriptis, inquirendum erit. Si in leua parte sumitur argumentum Lunæ descendendo in linea E F, iam Solis argumentum inter partis extremæ ipsius limbi, Signa, quæ initio habent iuxta D litteram, & his numeris signantur I II III IIII V VI &c. requiretur. Ambobus iam Solis & Lunæ argumentis collectis, filum lineaæ F E inducens, margarita argumento Lunæ superlocetur, rursusq; filum argumento Solari adiungatur, quod in limbo tum exteriori tum interiori fiet, uter eorum argumento Lunæ in Ziffris vel litteris responderit, confessim enim margarita horas & minuta addenda vel subtrahenda, & nis vel &nis mediae temporis, vnde vera & vel & resiliet, ostendet. Illud autem sic intelliges volo, quod quoties Lunæ argumentum & Signa non superat, obseruandum paruum illum circulum, cui ascriptum est medietate altera, MINVE, altera ADDE. Iam si margarita (filo Solis argumentum in circulo C exprimente) propè circulum paruum ecce derit, ita, ut pingue nigrantem peripheriam, cui ter ADDE verbum inest, intra fidat, tum horæ & minuta ab vnione expressa, subtrahenda sunt à tempore coniunctionis mediae vel oppositionis. Sed si margarita circulum extra inuenitur, neq; arcum illum cui MINVE inest, iuxta littera C quoq; incipientem, intrat, hora & minuta vnionis tēpore mediae & vel oppositionis addētur. Si vero margarita intra arcum MINVE, & limbus exteriorem inciderit, titulo MINVE vtēris. Subtractionis enim vel additionis titulum sequētis illum, qui Solaris argumenti circulo proximus est à margarita, id quod iam parvus centrum penes indicat, quamvis illius gradus, propter illorum evidentiam maiori, in limbo sumantur. Ac si Lunæ argumentum in sinistra queritur parte, quod fit argumento & Signa superante, margarita huic adducta, Solis argumentum in limbo exteriori lustrandum est, inchoanti à D littera. Filo fini argumenti imposito, margarita horas & minuta addenda vel subtrahenda ostendit. Vtrum autem facies, sic scies. Titulum MINVE vel ADDE considera, à limbo extremo centrum versus margarite proximum, is enim sequendum erit.

Exemplum
CAROLI
Imperatoris.

Cæsaris Cas. Hæc hactenus præcepta illustrabunt paradigmata consueta. Cæsareæ nativitatis præventionem fuisse diximus 14 Februarij, Medie vero oppositionis horam & pomeridianam cum mi: o. Argumentum Solare 5 8, g 1 m 44, Lunare 5 2 g 14 m 47 enunciatum præcedens dedit. Lunæ itaq; argumentum, quoniam 6 s minus est, dextro in latere videndum est, gradus autem in linea E F, Filumq; vna cum margarita huic superponendum. Argumentum Solis nunc in parvulo iuxta centrum cyclo requirendum itidem in circulo C in gradus minutaq; accipi possunt. Huic argumento rursus si filum superieceris, margarita simul in area 13 Horas, 23 minuta adiencia prodit, adiencia eō, quod parvus circulus repræsentator Solaris argumenti, proximusq; à centro titulus est. Ea postq; mediae &nis adieceris, horæ redundant 19, minuta 23, veraq; & iam vocatur. Tempus hocce dupli ratione insuper ratificabitur. Prima, per 5 enunciatum, vnde æquationem diuturni mutuabis hoc pacto, agens. In limbo 14 diem Februarij disquires, per quem filum transmissum, minutum vnum in circulo æquationis abscondit, id quod tempori postea inuento additum, tempus veræ oppositionis, æquatis diebus dictum, meridiano Ingolstadiensi conueniens, horas scz 19, minuta 24, constituet. Secunda

CAESAREVM

da temporis verificatio est eiusmodi, vt tempus ad meridianum natum, id est, Gandauensem reducere studeas, quod ita facies. Regionum in tabula Gandauum, simulac legeris sub titulo & aspectuum, Horam o m 39 cum M littera, conspicis, 39 diminutis à tempore iam æquato ultima verificatio resiliet, dies scz 14, hora 18 m 44.

Exemplum
FERDINANDI
Regis.

In Regia nativitate, die 25 Februarij, hora 15 m 31 tempus medijs & fuit. Argumentum 2 5 4, g 16 m 34. Illud quæras in sinistro latere ascendendo, in linea vero F G gradus argumenti, cumq; vnione eosdem exprime. Iam paruum circulum argumenti Solis significatorem non ignora, ideo cum & argumentū D & circulus ipse pariter ambas cum numeris 1. 2. 3. 4. &c. inscribantur, licet cyclus, quoniam & ipse Zifferis huiusmodi 1. 2. 3. 4. &c. constat, pro alto usurpetur ob magnitudinem scz graduum, titulus tamen additionis, subtractionisq; ultra paruum circulum accipi debet. Argumento Solis in C orbiculo s scz 8 g 13 m 42 sumpto, filum per idem ducatur. Quo facto, horas in area figuræ addendas, nempe 10, m 19 vniō dabat, sic enim titulus additionis centro vicinus exigit. Hinc dierum æquationē, quæ est 3 m 40 z per enunciatum 5 repeate, quam si addis, veræ & tempus ad meridianum Ingolstadianum, dies videlicet 26, Ho: 1, m 50 habes. Adhuc æqualius vel magis conueniens Medinæ vrbis habiturus præcepit Enunciati 3 Medinam examina, illic enim sub titulo & aspectuum, Hora 1 m 12 cum nota M offertur. Diminutis igitur hora 1 & m 12, veræ & nis tempus, dies videlicet 26, hora o m 42, id quod quæsieras, relinquetur.

Exemplum ante Christi
tempora ab Alexandro
obeunte mutuatum.

Huius rei vt exemplum quoq; afferatur ante Christum defunctum, Alexandri magni obitum delegi, ante Christum natum 311 annos & 93 dies factum. Nunc si scire velim, vtrum & an & tio mortem hanc proximè anteuerit, quoq; die, hora & minuto contingit, annos 311 diesq; 93 ab 400 annis subtraho, à proximo vtez etenacri maiore, relinquentur igitur 88 anni 272 dies. Hunc dierum numerum si à prima Ianuarij luce numero, recte in 29 Septembribus coincidere videatur. Hoc acto, radicem cetenarii 400 è radicum tabula &nis scz O & D, præsidio enunciati 22, eximo. Quo exempta, dies 6, horam vnam, minuta 40, offert. Ea iam in Ianuario requisita, indicet X expressa, & hoc in draconum instrumento. Residuos insuper annos 89 (octo ginta octo enim anni clapsi iam sunt) postq; in limbo rotulae X considero, indicemq; Y superloco, vicelimum secundum imitatus enunciatum, tum proximè præcedens 29 Septembribus diem & tio certatur, diem 20 incidens, eiusdem mensis. Hæc autem & tio media dumtaxat fuisse ex enunciato 22 constat, hora vtez 6 mi: 16 pomeridianos. Enunciatum 22 iam sape dictum præcepit vt indicem Q horæ vni, minutis 40, veluti radix 400 annorum postulat. Indicem præterea P anno 89 videlicet affigebam, filum adhæc nonæ &nis (nona enim illa & tio à Ianuario in ordine extiterat) transmiseram, quod in limbo, horas 6, minuta 16 (iam paulo ante memorata) referebat. Per 25 deinde enunciatum huic diei horæ & minuto, Argumentū Solis Lunæq; competentia inuestigaram, Solis quidem Sig: 3 gra: 19 mi: 8, cuius ratio fuit aux Solis, quæ Sig: 2 gra: 6 mi: 20 habebat. Argumentum vero D, Sig: 4 gra: 17 mi: 54, Quibus ambobus præparatis, distantia veræ & mediae &nis per hoc instrumentum deprehendi sic. Argumento Lunari minore & Signis, Argumentum Solis in parvo circulo recipiendum erat, filumq; per idem transmittendum, quo transmisso, margarita, quæ iuxta argumentum Lunæ iam ratificata est, in area instrumenti horas 2 mi: 36, tempori &nis mediae addenda, ostendebat. Oppositio hæc igitur Ingolstadiensi meridiano sub horam 8, minutum 52 appatuissæ elicetur. Quod &nis tempus, si lubet, ad quemlibet alium meridianum per predicta accommodare poteris.

Regia natu
tas Coniu
ctionalis dic

Exemplu
te Christi te
pora